

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่พุทธศักราช 2475 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงผ่านการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประเทศไทยมีการปกครองโดยรัฐธรรมนูญและถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการกำหนดกรอบระเบียบการบริหารงานราชการในแต่ละด้าน การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นชุมชน ท้องถิ่น และสังคม ซึ่งการปกครองท้องถิ่นในยุคโลกาภิวัตน์ได้มีการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นและถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก โดยกำหนดไว้ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 249 ภายใต้อำนาจมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากรและพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ และมาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณะเป็นหน้าที่หลักและเป็นอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ โดยเฉพาะประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องให้บริการประชาชนในทุกเรื่องให้ดีที่สุดทั่วถึง เป็นธรรม และเสมอภาคอย่างต่อเนื่อง รัฐจึงมีนโยบายให้บริการประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งการบริการสาธารณะจัดเป็นภารกิจที่อยู่ในอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่ได้รับมอบหมายงานผ่านการกระจายอำนาจจากรัฐบาล จึงมีหน้าที่หรือภาระงานหลักสำคัญ คือ การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น ลักษณะสำคัญที่สุดของการบริการสาธารณะ คือ ต้องเป็นกิจการที่รัฐหรือท้องถิ่นพึงปฏิบัติและละเลยไม่ได้ เพราะบริการสาธารณะเป็นเสมือนหลักประกันทางสังคมที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้าง ความมั่นคงปลอดภัยขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุดในการจัดทำบริการสาธารณะจากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

การให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการสาธารณะให้แก่ประชาชน อีกทั้งยังเป็นองค์กรอิสระในการบริหารจัดการตามหลักการกระจายอำนาจ ดังนั้น การให้บริการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่หลักในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นองค์กรที่ยอมรับกันว่าเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในทุกระดับหรือชุมชนมากที่สุด และมีความเกี่ยวเนื่องกับทุกข์สุขของประชาชน ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขอบเขตที่กว้างขวางเกี่ยวกับความกินอยู่ดีของประชาชนในแทบทุกด้านและมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน เมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจต่างๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติ และงบประมาณเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งภารกิจเหล่านั้นเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่น ด้านการก่อสร้าง ซ่อมแซมถนนทางเท้า ไฟฟ้า น้ำประปา การระบายน้ำ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การบริการจัดเก็บขยะ การสาธารณสุขการสังคมสงเคราะห์ การโยธาและผังเมือง การจัดการทางการศึกษา การรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดเก็บรายได้ เป็นต้น เพื่อนำมาพัฒนาความเจริญในพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ เทศบาลตำบลบ้านดาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จึงได้มีการประสานความร่วมมือกับคณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อเทศบาลตำบลบ้านดาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ต้องให้บริการสาธารณะกับประชาชนผู้มารับบริการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงกระบวนการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง ทั้งด้านขั้นตอนการให้บริการ ช่องทางการให้บริการเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก อันจะสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้รับบริการในการจัดทำกิจการบริการสาธารณะและตรงกับความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ โดยได้กำหนดกรอบในการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนผู้มารับบริการใน 4 ด้านหลัก ๆ ดังนี้ (1) ด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ (2) ด้านเทศกิจหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย (3) ด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และ (4) ด้านส่งเสริมการเกษตร ทั้งนี้ เพื่อนำผลที่ได้จากการสำรวจความพึงพอใจดังกล่าว มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการให้บริการมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สมองต่อความต้องการของประชาชนที่มาใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลุ่มประชากรศาสตร์ของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ เพศ (Nominal) อายุ (Ordinal) การศึกษา (Ordinal) อาชีพ (Nominal) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (Ordinal)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

 - 1.1 ประชากร ที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่เลือกมาเป็นตัวแทนประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 12,945 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 400 คน
2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น

 - 2.1 ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ใช้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 4 ด้าน ได้แก่
 - 2.1.1 งานบริการด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ
 - 2.1.2 งานบริการด้านเทศกิจหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
 - 2.1.3 งานบริการด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม
 - 2.1.4 งานบริการด้านส่งเสริมการเกษตร

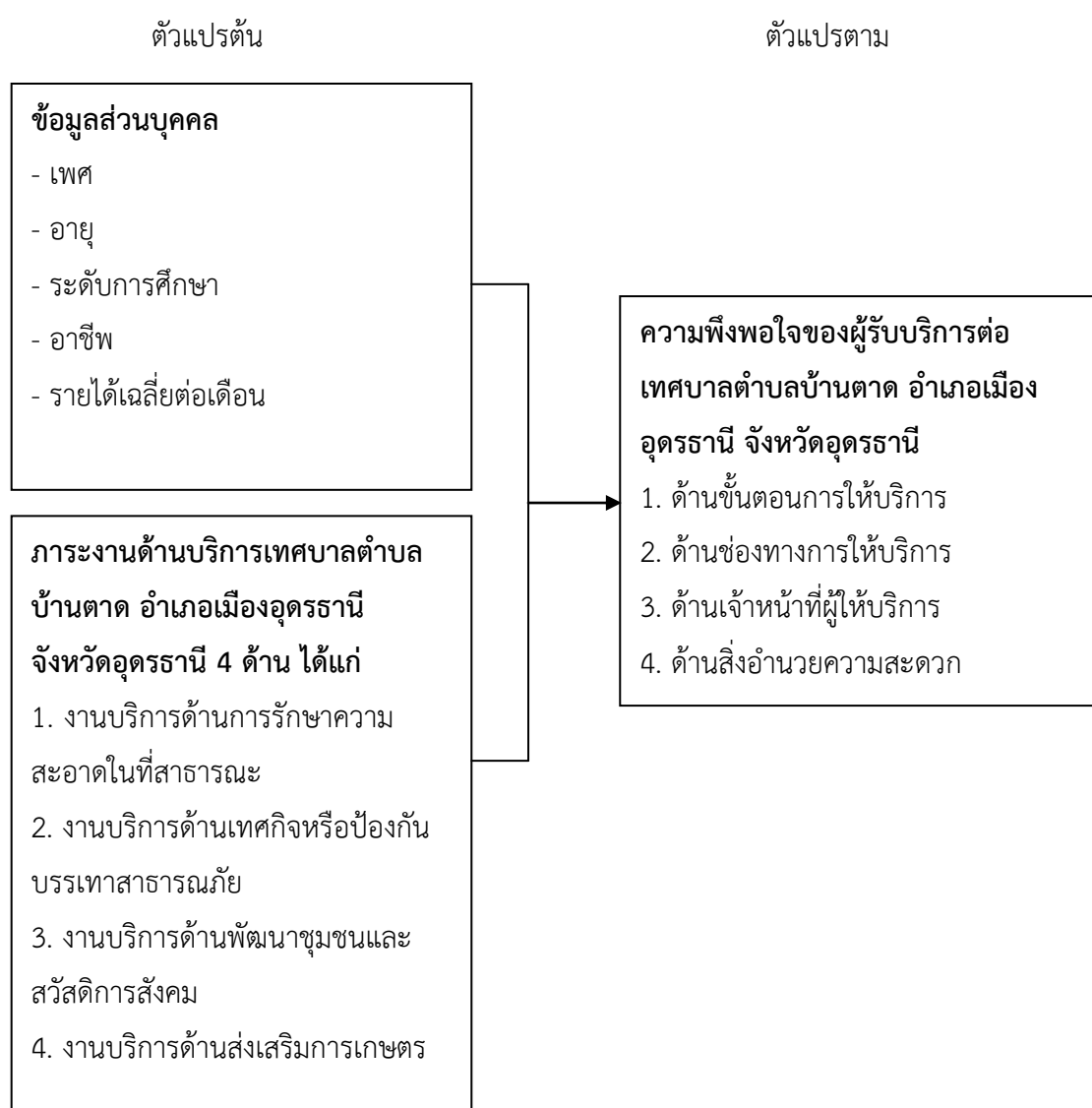
ตัวแปรตาม

 - 2.2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 4 ด้าน ได้แก่
 - 2.2.1 ด้านขั้นตอนการให้บริการ
 - 2.2.2 ด้านช่องทางการให้บริการ
 - 2.2.3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

2.2.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้แนวคิดการพัฒนาและการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพการให้บริการตามแนวคิดของพาราซูรามัน, ไชธามอล และเบอร์รี่ (Parasuraman, Zeithamal, & Berry, 1990) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เจ้าหน้าที่ บุคลากรผู้ให้บริการ หมายถึง บุคลากรที่ให้บริการงานด้านต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล ทำหน้าที่บริการผู้รับบริการด้วยความเอาใจใส่ กระตือรือร้น และมีความพร้อมในการให้บริการ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในงาน ตอบคำถามในงานได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเสมอภาค รวมถึงกิริยามารยาท บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้ให้บริการ

2. ผู้รับบริการ หมายถึง ประชาชนที่เข้ารับบริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

3. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกของผู้มาใช้บริการต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล รวมถึงการรับรู้ของบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยปรากฏออกมาในลักษณะชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พอใจหรือไม่พอใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้

4. ขั้นตอนการให้บริการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้ให้บริการ ดำเนินการเป็นระบบไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความรวดเร็วในการให้บริการ มีความชัดเจนในการอธิบาย ชี้แจง และแนะนำขั้นตอนการให้บริการ มีการให้บริการตามลำดับก่อนหลัง เพื่อให้ผู้รับบริการมีความสะดวกที่ได้รับบริการตลอดจนมีระยะเวลาการให้บริการรวดเร็วเหมาะสมกับกิจกรรมหรือสภาพของงาน

5. ช่องทางการให้บริการ หมายถึง วิธีการที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล นำมาใช้ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงงานบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ทันสมัย การมีช่องทางให้บริการที่หลากหลายและเพียงพอต่อการให้บริการ และช่องทางให้บริการนั้นมีความสะดวก รวดเร็ว รวมถึงการนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสารสนเทศ ตลอดจนการมีหน่วยเคลื่อนที่ในการให้บริการ

6. สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้ให้แก่ผู้เข้ารับบริการ ซึ่งมีอยู่อย่างเพียงพอและทันสมัยตลอดจนการจัดบริบทของส่วนงานบริการและภายในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล อย่างเพียงพอ สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายแสดงสถานที่บอกจุดบริการชัดเจน สามารถเห็นได้ง่าย และเข้าใจง่าย รวมถึงแบบฟอร์มต่างๆมีเพียงพอและพร้อมให้บริการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ในด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ ด้านเทศกิจหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และด้านส่งเสริมการเกษตร
2. นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานและปรับปรุงการให้บริการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น